

Abszurd falak

(Néhány gondolat a gyermekjóléti szolgálatokról és Ken Loach filmjéről)

„Katicabogár, Katicabogár”..., íme egy ártatlannak tűnő cím, amely rögtön gyanússá válik, hiszen már a film elején megnyugtatják a nézőt: „a film megtörtént eseményt dolgoz fel”. Liverpoolban találjuk magunkat egy szórakozóhelyen, ahol Maggie énekel aznap este, és hangjával elbűvöli a Paraguay-ból menekülő George-ot. Mindkettőjük személyisége rettenetesen kiélezett: Maggie túlságosan forrófejű, hirtelenharagú, George pedig túlságosan jó, elsősorban erős igazságérzéke, ám szelíd természetűé tette politikai üldözötté hazájában. Maggie éppen ellenkezőleg: hisztériás viselkedése és roppant erős szereteténél juttatta a legelképezetőbb szerencsétlenségbe. A film egyszerre követi nyomon Maggie és George frissen alakuló kapcsolatát, valamint Maggie múltját.

Maggie-nek négy gyermeke volt már, amikor megismerkedett Simonnal egy supermarketben, nem sokkal később pedig együtt is laktak. A férfi folyamatosan brutálisan bántalmazta Maggie-t, aki nem lépett azonnal – szerette Simont. Persze nézőként könnyű okosnak lenni: miért is kötötte össze az életét egy ilyen férfival – aki egyébként a gyermekekhez soha nem nyúlt -, és ha már így történt, miért nem fordult valakihez? Nos, Maggie elköltözött a gyerekekkel egy menhelyre, de a nem megfelelő körülmények és a szociális munkások hozzá nem értő viselkedése, valamint talán érzelmei miatt visszatért Simonhoz. Az igazi tragédia akkor veszi kezdetét, amikor egyedül hagyja a gyerekeket este, a ház pedig kigyullad. A gyerekek nevelőszülőkhöz kerülnek, gyámhatósági eljárást azonban még nem indítanak ellene, Maggie veszélyeztetettségi listára kerül. Eközben érzelmileg összetörik, az egyébként is erős érzelmi kitörésekre hajlamos nő belebetegszik helyzetébe, egyre inkább képtelen a párbeszédre, a józan döntéshozatalra. A gyámügyi hivatallal nem tud együttműködni, annak szűklátókörűsége, valamint saját súlyos depressziója miatt. A gyámügyi hivatal nem veszi tudomásul, hogy elsődleges feladata a gyermekek családból való kiemelésének megelőzése, pontosan ellenkezőleg működik. Bírósági tárgyalásra is sor kerül, ahol egészen egyszerűen eltekintenek attól, hogy Maggie anya, félelmetes módon ragaszkodik a gyermekeihez – döbbenetes módon csak szerencsétlen kapcsolatát Simonnal tudják felhozni ellene – valamint George-ot, aki egyáltalán nem kívánatos személy pillanatnyilag Anglia számára...

Itt kapcsolódik össze múlt és jelen, George határtalan szeretettel gondoskodik Maggie-ről, akinek most születő két gyermekét azonnal elviszik rendőri segítséggel, habár a második gyermek születésekor George már megkapta a tartózkodási engedélyt.

A film döbbenetes intenzitással mutatja be az angolszász területen meghonosodott és hazánkban most kialakuló gyermekjóléti szolgálatok buktatóit, a szolgáltatói és hatósági terület nehezen összeegyeztethetőségét, könnyen félreértelmezhetőségét. A bemutatott liverpooli gyermekjóléti szolgálatnak nem sikerült sem az érdekeltekkel való együttműködés, sem a folyamatos párbeszéd megteremtése, sem valamiféle megállapodás megkötése, a hatósági területen visszaél lehetőségeivel. A gyermekvédelemben dolgozók nem mindig képesek nem kiszolgáltatottságot, alárendeltséget okozó párbeszédre, nem ismerik a segítségnyújtás, a támogatás lehetőségeit. Ken Loach minden ezzel kapcsolatban felmerülő problémát igyekezett összegyűjteni filmjében, (mindkét oldalt figyelembe véve) pontról pontra szembesülünk minden lehetséges buktatóval – nem csak a gyermekjóléti szolgálat tekintetében – találkozunk a gyermekvédelmi törvény teljes félreértelmezésével, végigkövethetjük egy család maximális szétrombolását. A film megvitatása különösen hasznos lehet Magyarországon, hiszen az angolszász példa segíthet megelőzni azokat a problémákat, amelyek a most felálló gyermekjóléti szolgálatokkal kapcsolatban felmerülhetnek.

A film tragikus véget ér, a narrátor kiegészítése, miszerint Maggie megtarthatja utolsó gyermekét, egyáltalán nem ellensúlyozza azt, hogy egy család teljes szétzilálásának voltunk tanúi.

Ken Loach: Katicabogár, Katicabogár